

Tartalomjegyzék

- 1 1. gyakorlat (2008-02-12 és 2007-02-15)
 - ◆ 1.1 Linuxos környezet
 - ◆ 1.2 Az első C program
 - ◆ 1.3 A gcc-parancssor elemeinek jelentése
 - ◆ 1.4 Windows alatt
 - ◇ 1.4.1 DevC++ konfigurálása
 - ◆ 1.5 Teszt
 - ◆ 1.6 A behúzás (bejebbezés) szabályai
 - ◆ 1.7 További példák
- 2 1. előadás (2008-02-15)
 - ◆ 2.1 A C nyelv
 - ◇ 2.1.1 Fordítás
 - ◇ 2.1.2 Példák
- 3 2. gyakorlat (2008-02-19, 22)
 - ◆ 3.1 SIO megismerése
 - ◆ 3.2 Bemenet fájlból teszteléshez
 - ◆ 3.3 Számkitalálós program (embergondol.c)
 - ◆ 3.4 Szám beolvasása
- 4 2. előadás (2008-02-22)
 - ◆ 4.1 Változók, alap adattípusok, konstansok
 - ◆ 4.2 Utasítások
 - ◇ 4.2.1 Vigyázzunk a pontosvesszőkre
 - ◇ 4.2.2 Műveletek, relációk
 - ◇ 4.2.3 Bitszámlálás*
 - ◇ 4.2.4 Precedencia (műveletek végrehajtási sorrendje)
 - ◇ 4.2.5 Kiértékelési sorrend
 - ◇ 4.2.6 Lógó else
 - ◆ 4.3 Tömbök
 - ◇ 4.3.1 Asszimmetrikus korlátok
 - ◇ 4.3.2 Tömbök definiálása, deklarációja
- 5 3. gyakorlat (2008-02-26, 29)
- 6 3. előadás (2008-02-29)
 - ◆ 6.1 Érték és cím szerinti paraméterátadás
 - ◇ 6.1.1 Két változó értékének cseréje
 - ◆ 6.2 Változók
 - ◇ 6.2.1 Lokális és globális változók
 - ◇ 6.2.2 Változók hatóköre (scope)
 - ◇ 6.2.3 Statikus változók
 - ◆ 6.3 Rekúzió
- 7 4. gyakorlat (2008-03-04, 2008-03-07)
- 8 4. előadás (2008-03-07)
 - ◆ 8.1 Karakterláncok (sztringek)
 - ◆ 8.2 Mutató (pointer)
 - ◆ 8.3 Tömb és mutató
- 9 5. gyakorlat
- 10 5. előadás (2008-03-14)
 - ◆ 10.1 Tömbök és függvények átadása paraméterként (csak mutatókkal)
 - ◇ 10.1.1 Index jelölés

- ◊ 10.1.2 Mutató jelölés, típuskényszerítés (casting)
- ◊ 10.1.3 Függvény átadása
- ◆ 10.2 Véletlen sorozat generálása
- ◆ 10.3 Struktúra
 - ◊ 10.3.1 Struktúra átadása függvényértékként
- 11 6. gyakorlat (2008-03-18, 2008-03-21)
- 12 6. előadás (2008-03-21)
 - ◆ 12.1 Struktúrák igazítása
 - ◆ 12.2 Bináris kereszfák
- 13 7. gyakorlat (2008-03-25, 2008-03-28)
- 14 7. előadás (2008-03-28)
 - ◆ 14.1 Ami az eddigiekből kimaradt
 - ◊ 14.1.1 Felsorolások (enumerátorok), az enum adattípus
 - ◊ 14.1.2 typedef -- típus definiálása
 - ◊ 14.1.3 esetszétválasztás (switch/case/default)
 - ◊ 14.1.4 Feltételes kifejezés
 - ◆ 14.2 Állapottér, állapotgép (automata)
- 15 8. gyakorlat (2008-04-01, 2008-04-04)

1. gyakorlat (2008-02-12 és 2007-02-15)

A gyakorlat célja, hogy a C nyelvű programozáshoz használandó eszközökkel megismerkedjünk. A bemutatott eszközök: kate, gcc, terminálablak. A gyakorlatnak nem célja megtanítani, hogy a program (pl. hello100.c) hogyan működik, miért azt csinálja, amit csinál, ezt majd előadáson tanuljuk meg.

Linuxos környezet

A PageUp-pal és PageDown-nal történő history-kereséshez az ~/.inputrc fájlukba írjuk bele:

```
set meta-flag on
set input-meta on
set convert-meta off
set output-meta on
"http://wiki.math.bme.hu\e[5~"http://wiki.math.bme.hu: history-search-backward
"http://wiki.math.bme.hu\e[6~"http://wiki.math.bme.hu: history-search-forward
```

Ezután vagy nyissunk új terminálablakot, vagy adjuk ki:

```
$ bind -f ~/.inputrc
```

Az aktuális terminálablakban használhatjuk a *history* parancsot, egy már becsukott terminálablak esetén pedig a ~/.bash_history fájlt. Érdekes e fájlból a legfontosabb parancsokat másik fájlba írni, mert a bash a régi bejegyzéseket eldobja. A limit megnövelhet, ha a ~/.bashrc-nkbe elhelyezzük az alábbi sort:

```
export HISTSIZE=9999
```

Az első C program

Az info2 mappát és a tartalmát csupa kisbetűvel kell létrehozni, vagy ha nagybetűs lett, akkor át kell nevezni kisbetűre.

A kate nevű szövegszerkesztőt használjuk.

~/info2/hello.c:

```
#include <stdio.h>
int main(void) {
    printf("http://wiki.math.bme.huHello, World!\n"http://wiki.math.bme.hu);
    return 0;
}
```

A sor elején levő szóközök (az ún. *behúzás* angolul *indentation*) nem a gép számára, hanem a programot olvasó ember számára hasznosak.

Hasznos parancsok (csak a \$ utáni részt kell begépelni, a többit a gép írja ki).

```
$ mkdir ~/info2
$ cd ~/info2
$ kate hello.c
$ gcc -W -Wall -s -O2 -o hello hello.c
$ ./hello
Hello, World!
```

A kate parancsot indíthatjuk menüből is, vagy külön terminálablakból, és akkor a következő parancs kiadásához nem kell kilépni belőle.

A gcc-parancssor elemeinek jelentése

Ezt nem kell tudni, csak tájékoztatásul került a wikibe. Az alábbi parancsot elemezzük:

```
$ gcc -W -Wall -s -O2 -lm -o <program> <program>.c
```

- *gcc*: a fordítóprogram neve. A *GNU C Compiler* és egyben a *GNU Compiler Collection* rövidítése. Házi feladat a Wikipédián utánanézni, mi az a GNU.
- *-Wall*: a legfontosabb figyelmeztető üzeneteket (warning) bekapcsolja
- *-W*: még néhány fontos figyelmeztető üzenetet bekapcsol
- *-s*: a fölösleges részeket (pl. nyomkövetési információk és szimbólumok) eltávolítja kimenetből. Nélküle nagyobb lenne a kimenet.
- *-O2*: bekapcsolja a második szintű optimalizálást. A harmadik szint azért rossz, mert a kód lassan fordul, és túl nagy lesz. Az első szint azért rossz, mert a kód túl lassú lesz, és esetleg túl nagy is. Vannak egyéb szintek is, például alaphoz a nulladik szint érvényes. Nem nulla, hanem nagy O betű van a kapcsolóban.
- *-lm*: a matematikai függvényeket (pl. *sqr*t és *cos*) tartalmazó matematikai függvénykönyvtárat teszi elérhetővé. Emellett a forráskódban szerepelnie kell még az `#include <math.h>`-nak is a matematikai függvényekhez. Nem egyes, hanem kis l betű van a kapcsolóban.
- *-o <program>*: a kimeneti futtatható fájl nevét adja meg
- *<program.c>*: bemeneti forrásfájl nevét adja meg

Kismillió egyéb fordítási opciója is van még a gcc-nek (lásd még *man gcc* és *info gcc*), ezek a tárgy elvégzése szempontjából nem érdekesek.

Windows alatt

DevC++ konfigurálása

Nyelv kiválasztása

- Először nyugodtan válasszuk a magyart mindkétyszer, később azonban álljunk át angolra

Az első C program

- a dev-C++ gyorsbillentyű-beállításai ütik egymást a magyar billentyűzet a pontosvessző (AltGr+), kombinációjával, ezért első futtatáskor tedd a következőt:

```
"http://wiki.math.bme.huEszközök"http://wiki.math.bme.hu -> "http://wiki.math.bme.huGyorsbille
"http://wiki.math.bme.huSzerkesztés:Megjegyzés Be"http://wiki.math.bme.hu ill. "http://wiki.mat
"http://wiki.math.bme.huESC"http://wiki.math.bme.hu<- (törli a gyorsbillentyűt)
"http://wiki.math.bme.huOk"http://wiki.math.bme.hu<-
```

Windows alatt a kipróbálás úgy történik, hogy Dev-C++-ban lefordítjuk, majd kézzel futtatjuk. A futtatáshoz tehát nem a Dev-C++ *Run* menüpontját választjuk (mert az a futás befejeztével eltünteti az ablakot), hanem kézzel nyitunk egy parancssor-ablakot, a megfelelő `cd` paranccsal belépünk a megfelelő mappába, majd ott `dir` paranccsal megnézzünk, milyen `.exe` fájlok vannak (pl. `hello.exe`), és azok egyikét futtatjuk (pl. `hello` paranccsal).

Teszt

Futtassuk le az alábbi programot mindkét operációs rendszer alatt!

~/info2/hello100.c:

```
#include <stdio.h>
int main(void) {
    int c;
    for (c=0; c<100; c++) {
        printf("http://wiki.math.bme.huHello, World!\n"http://wiki.math.bme.hu);
    }
    return 0;
}
```

A behúzás (beljebbezés) szabályai

A sor elején levő szóközök számára vonatkozó beljebb kezdési szabály (sokféle változata lehetséges, itt csak a tárgy keretében használatosakat értelmezzük):

- Beljebb kezdésre csak szóközöket használunk, tabulátort nem.
- A záró kapcsos zárójel sosem kerül egy sor végére, hanem elötte mindig soremelés van. A soremelés és a záró kapcsos zárójel közé pontosan annyi szóköz kerül, ahány szóköz volt a hozzá tartozó nyitó kapcsos zárójelet tartalmazó sor elején.
- Minden egyéb sor elején pontosan kétszer annyi szóköz van, ahány (bezáratlan) kapcsos zárójelen belül van az adott sor.

A beljebb kezdéshez hasznos tippek:

- A Kate (főleg *Enter* leütésekor) hajlamos a sor elején 8 egymás utáni szóközt 1 db tabulátorra cserélni. Ez nekünk nem kívánatos, úgyhogy beszéljük le róla: ikszeljük be a *File / Configure Kate / Editor / Indentation / Use spaces instead of tabs to indent* jelölőnégyzetet.
- Egyes fejlesztőkörnyezetnek van *Smart indent* opciója. Ezt kapcsoljuk át *Autoindentre*. Sajnos Dev-C++-ban csak *Smart indent* van. A *Smart indent* azt csinálja, hogy a soremelési szóközöket igyekszik kváziintelligensen magától meghatározni, pl. ha a sor elején beírunk egy záró kapcsot, magától csökkenti a soremelési szóközök számát. Néha jól, néha rosszul. Kezdetben kapcsoljuk ki, mint hogy figyelniük kelljen a hibázásaira, és folyamatosan küzdeniük kelljen vele. Később, kipróbálhatjuk a következő beállításokat:

Angol esetén

Auto Indent: checked
Use Tab Character: not checked
Smart Tabs: not checked
Keep Trailing Spaces: checked
Backspace Unindents: checked
Enhanced Home Key: checked

Magyar esetén

Automatikus bekezdés: pipa
Tab használata: üres
Rövid tabok: üres
Sorvégi "http://wiki.math.bme.huspace"http://wiki.math.bme.hu-ek megtartása: pipa
Visszatörléssel bekezdés ki: pipa
Módosított Home billentyű: pipa

Zárójelpárok kiemelése: pipa (javasolt)

Tab mérete: 2

További példák

Hasznos parancsok:

```
$ cd ~/info2
$ kate hello100.c
$ gcc -W -Wall -s -O2 -o hello100 hello100.c
$ ./hello100
Hello, World!
...
Hello, World!
$ ./hello100 | wc -l
100
$ ./hello100 >hello100.out
$ kate hello100.out
$ ./negyzet100 | more
$ ./negyzet100 | less
```

~/info2/negyzet100.c:

```
#include <stdio.h>
int main(void) {
    int c;
    for (c=0; c<=100; c++) {
        printf("http://wiki.math.bme.husam: %3d, negyzete: %5d\n"http://wiki.math.bme.hu, c, c*c);
    }
    return 0;
}
```

~/info2/kettohatvany100.c:

```
#include <stdio.h>
int main(void) {
    int c;
    for (c=0; c<=100; c++) {
        printf("http://wiki.math.bme.husam: %3d, kettohatvany: %d\n"http://wiki.math.bme.hu, c, 1<<c)
    }
    return 0;
}
```

}

Az $a \ll b$ művelet a -t megszorozza 2 a b -edikennel oly módon, hogy a bináris alakját b bittel balra tolja, és visszaadja az eredményt. Hasonló az $a \gg b$, de szorzás helyett oszt (a 0 felé kerekítve).

Figyeljük meg, hogy $1 \ll 31$ már negatív, és $1 \ll 32 == 1$. Ezek a túlsordulás (az eljelbitre csordulás) miatt vannak.

1. előadás (2008-02-15)

A C nyelv

- története
 - ◆ C programozási nyelv: Dennis Ritchie 1972, Bell Telephone Laboratories
 - ◆ K&R C 1978 (Brian Kernighan, Dennis Ritchie: The C Programming Language)
 - ◆ ANSI (American National Standards Institute) 1989 -> C89
 - ◆ ISO (International Organization for Standardization) ISO/IEC 9899:1990 -> C90 (lényegében azonos)
 - ◆ ISO 9899:1999 (ANSI 2000) -> C99
 - ◆ hatás, utódok: Objective-C, C++, C#
- tulajdonságai
 - ◆ általános célú, blokkstruktúrált, imperatív (utasításokból áll, melyek megváltoztatják a program állapotát), procedurális (az elbbi megvalósítása eljárás-hívásokkal) nyelv
 - ◆ Unixra készült, ma szinte minden platformon
 - ◆ rendszerprogramok, beágyazott rendszerek, alkalmazási programok
 - ◆ alacsony szintű memóriahozzáférés, hatékonyan fordul gépi kódra
 - ◆ támogatja a gépfüggetlen programozást

Fordítás

A fordítás lépései

```
gcc -E hello.c >hello.ee    (csak az előfeldolgozó fut le -> standard outputra ír)
gcc -S hello.c              (fordít, de az assembler nem -> hello.s -- assembly kód)
gcc -c hello.c              (fordít, de nem szerkeszt -> hello.o -- object file)
gcc hello.c                 (előfeldolgozó+fordító+szerkesztő -> a.out -- futtatható állomány)
```

A -o opció nélkül a.out lesz a futtatható állomány neve.

Példák

Állománymásoló három változatban:

~/info2/allomanymasolo1.c

```
#include <stdio.h>
int main (void)
{
    int c;
    c = getchar();
    while (c != EOF) {
        putchar(c);
        c = getchar();
    }
    return 0;
}
```

További példák

}

~/info2/allomanymasolo2.c

```
#include <stdio.h>
int main (void)
{
    int c;
    while ((c = getchar()) != EOF) putchar(c);
    return 0;
}
```

~/info2/allomanymasolo3.c

```
#include <stdio.h>
main ()
{
    int c;
    while ((c = getchar()) != EOF) putchar(c);
}
```

Bájtszámláló**~/info2/bajtszamlalo.c:**

```
/* Megszámolja és kiírja, hogy a bemenet hány bájtól áll.
 * `n=n+1' helyett `n++'-ot írtunk.
 */
#include <stdio.h>
int main(void) {
    int n=0;
    while (0<=getchar()) n++;
    printf("http://wiki.math.bme.hu%d\n"http://wiki.math.bme.hu, n);
    return 0;
}
```

Kipróbálás:

```
$ echo sok | ./bajtszamlalo
4
$ echo -n sok | ./bajtszamlalo
3
```

Sorszámoló**~/info2/sorszamlalo.c:**

```
/* Megszámolja és kiírja, hogy a bemenet hány sorból áll.
 * Az utolsó sor nem számít, ha nincs a végén soremelés.
 */
#include <stdio.h>
int main(void) {
    int c, n=0;
    while (0<=(c=getchar())) {
        if (c=='\n') n++;
    }
    printf("http://wiki.math.bme.hu%d\n"http://wiki.math.bme.hu, n);
    return 0;
}
```

Kipróbálás:

```
$ ls /bin/bash /usr/bin/id /dev/null /etc/inputrc | ./sorszamlalo
4
```

~/info2/szoszamlalo.c (ld. K&R alapján)

```
/* Megszámolja és kiírja, hogy a bemenet hány bájtból,
 * hány szóból és hány sorból áll. Szó a bemenet olyan
 * maximális része, melyben nincs szóköz, tabulátor és
 * újsor karakter.
 */
#include <stdio.h>
#define KINN 0
#define BENN 1
int main(void) {
    int c, bajtok_sz, szavak_sz, sorok_sz, allapot=KINN;
    bajtok_sz=szavak_sz=sorok_sz=0;
    while ((c=getchar()) != EOF) {
        ++bajtok_sz;
        if (c == '\n') sorok_sz++;
        if (c == ' ' || c == '\n' || c == '\t')
            allapot = KINN;
        else if (allapot == KINN) {
            allapot = BENN;
            szavak_sz++;
        }
    }
    printf("http://wiki.math.bme.hu%d %d %d\n", bajtok_sz, szavak_sz, sorok_sz);
    return 0;
}
```

2. gyakorlat (2008-02-19, 22)**SIO megismerése**

<https://sioweb.math.bme.hu>

Tasks Submit solution My submissions

Change password Logout

Available contests

Bemenet fájlból teszteléshez

Ha egy programnak többször akarjuk ugyanazt a bemenetet adni, akkor a bemenetet írjuk be fájlba (pl. *prog.in*), és irányítsuk át. Ennek segítségével könnyen ellenőrizhetjük, hogy a program két változata (*prog1* és *prog2*) ugyanazt a kimenetet produkálja-e:

```
$ ./prog1 <prog.in >prog1.out
$ ./prog2 <prog.in >prog2.out
$ diff prog1.out prog2.out
```

A diff program kimenetét kell figyelni.

Ha a program bemenetét UNIX-on a terminálon gépeljük be, akkor az alábbiakra figyeljünk:

- Egy egész sort be kell írni (és *Enter*-rel lezárni), és a program csak ezután kapja meg az egész sort.
- A sorvégi *Enter*-t a program '`\n`'-ként kapja.
- A bemenet végét (EOF, -1) *Enter*, majd Ctrl-D lenyomásával jelezhetjük. Ezután a program következ? `getchar()` hívása -1-et ad vissza, a `scanf()` pedig (általában) nullát.
- Windows alatt Ctrl-D helyett *Enter*, Ctrl-Z, *Enter*.
- Ha Ctrl-C-t nyomunk, az örökre megszakítja a program futását, tehát ha a program kilépés el?tt még kiírt volna valamit, akkor azt már nem fogja kiírni.

Számkitalálós program (embergondol.c)

Feladat (ember gondol, gép talál ki): Írj C programot, mely egy 'a' és 'b' (legyen pl. a=1, b=100) közé es? számot kitalál az általa fölített kérdésekre adott igen/nem (i/n) válaszokból!

~/info2/embergondol.c

```
#include <stdio.h>
int main(void) {
    int a=1, b=100, f, c;
    printf("http://wiki.math.bme.huGondolj egy szamot %d es %d kozott (zart)!\n"http://wiki.math.bme.hu);
    while (a!=b) {
        f=(a+b)/2;
        printf("http://wiki.math.bme.huNagyobb, mint %d?\n"http://wiki.math.bme.hu, f);
        while ((c=getchar())=='\n') {}
        if (c=='i') a=f+1;
        else if (c=='n') b=f;
    }
    return 0;
}
```

A program találja ki a gondolt számot. Az ember i-vel vagy n-nel válaszol pl. arra a kérdésre, hogy *A gondolt szám nagyobb, mint 50?*. Az ember választát `getchar()`-ral kel beolvasni.

Szám beolvasása

~/info2/duplazar.c

```
#include <stdio.h>
int main(void){
    long int tmp;
    while (1==scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu,&tmp)){
        tmp=tmp*2;
        printf("http://wiki.math.bme.hu%d\n"http://wiki.math.bme.hu,tmp);
    }
    return 0;
}
```

2. el?adás (2008-02-22)

Változók, alap adattípusok, konstansok

Utasítások

Vigyázzunk a pontosvesszőkre

```
if (a > b);
    b = a;

if (a > b)
    b = a;

do {
    ...
} while (a < b);

while (a < b) {
    ...
}
```

Műveletek, relációk

++ --
csak változó előtt/után

i--j
mohó lexikális elemzés miatt = i-- - j

---i
értelmetlen (mohó algoritmus miatt = -- -i)

bitműveletek
~ bitenkénti NOT
& | ^ AND, OR, XOR

logikai műveletek
&& || !

Bitszámlálás*

Számoljuk meg az unsigned i, egészként deklarált szám 2-es számrendszerbeli alakjában az 1-es biteket.

```
unsigned i;
int sz;
...
for (sz=0; i != 0; i >>= 1) if (i & 01) sz++;
...
```

Ha i 2-es komplement alakban van tárolva, akkor i&(i-1) az utolsó 1-es bitet törli (MIÉRT?). Ezt kihasználva cseréljük ki a fenti sort egy vele ekvivalens, de gyorsabbra (amely ráadásul int-nek deklarált i-re is jól fut).

Precedencia (műveletek végrehajtási sorrendje)

```
if ( a&04 ) ... ;

if ( a&04 != 0 ) ... ;
if ( a & (04!=0) ) ... ;

bajt = felso<<4 + also;
bajt = felso << (4 + also);
```

```
bajt = (felso<<4) + also;
bajt = felso<<4 | also;
```

```
if ( ( (ev%4 == 0) && (ev%100 != 0) ) || (ev%400 == 0) ) printf("http://wiki.math.bme.huszokoev"ht
if ( (ev%4 == 0 && ev%100 != 0) || ev%400 == 0 ) printf("http://wiki.math.bme.huszokoev"http://wik
if ( ev%4 == 0 && ev%100 != 0 || ev%400 == 0 ) printf("http://wiki.math.bme.huszokoev"http://wiki.
```

Kiértékelési sorrend

Egy <= irány

```
a = b = c = 0;
```

Egy => irány

```
if ( n!=0 && osszeg/n < atlag ) ... ;
if ( n==0 || osszeg/n < epszilon ) ... ;
```

Lógó else

Helyes:

```
if ( a == 0 )
    if ( b == 0 )
        return 0;
    else {
        c = f(a,b);
        return c;
    }
```

Helytelen:

```
if ( a == 0 )
    if ( b == 0 )
        return 0;
else {
    c = f(a,b);
    return c;
}
```

Az else mindig a legközelebbi else-nélküli if-hez tartozik!

Javítás: (a kapcsos zárójelek használata segít)

```
if ( a == 0 ) {
    if ( b == 0 )
        return 0;
} else {
    c = f(a,b);
    return c;
}
```

Tömbök

Asszimetrikus korlátok

Írjunk Mapleben 1-től, majd k-tól 7-elemű ciklust:

```
for i from 1 to 7 do ... end do;
for i from k to k+7-1 do ... end do;
```

A tömbök indexelése 1-től! Szimmetrikus intervallum! Az intervallum hossza = felső határ - alsó határ + 1.

```
- + - - - - - + - - -
 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
   ^             ^
- + - - - - - + - - -
 1 2 3 4 5 6 7 8 9
   ^             ^
```

Írjunk C-ben 0-tól, majd k-tól 7-elemű ciklust! Az intervallum hossza = felső határ - alsó határ.

```
for ( i=0; i<7; i++) ... ;
for ( i=k; i<k+7; i++) ... ;
```

A tömbök indexelése 0-tól! Aszimmetrikus intervallum!

```
- + - - - - - + - - -
 0 1 2 3 4 5 6 7 8
   ^             ^
- + - - - - - + - - -
 1 2 3 4 5 6 7 8 9
   ^             ^
```

Tömbök definiálása, deklarálása

- $[0..(n-1)]$ indexeljük az n elemű tömböt
 - ♦ tömbelem hozzáférése nagyon gyors (konstans időben történik)
 - ♦ nagy félrecímzés általában gyors és feltűnő, kicsi félrecímzés alattomos és nehezen felderíthető hibához vezet
- több (pl. kettő) dimenziós tömbök definiálása és deklarálása
- tömbelemek inicializálása (`for`) ciklussal, pl. angol abc, mátrix kinullázása
- hogyan lehet beszűrő rendezéssel egy tömböt rendezni
 - ♦ költsége $O(n^2)$, viszont nincs járulékos tárhely igénye
 - ♦ `#define MAX 0x100` után a fordító `MAX`-ot `0x100`-ra fogja mindig kicserélni
 - ♦ az algoritmus működéséről egy szép animáció:
http://www.cs.bme.hu/~gsala/alg_anims/3/isort-e.html
- hogyan lehet mátrixot transzponálni
- a `"http://wiki.math.bme.hu/%d" "http://wiki.math.bme.hu` formázó sztringgel a `printf` a 6-nál nem több számjegyes számokat szépen, jobbra igazítva fogja kiírni
- a `0x100` az hexadecimális, azaz 16-os számrendszerben vett 100, tehát 256

~/info2/beszurorendezes.c:

```
/* A bemenetből beolvasott számokat beszűrő rendezéssel rendezi,
 * majd kiírja a kimenetre.
 */
#include <stdio.h>
#define MAX 0x10
int main(void) {
    int tomb[MAX], elem, i, j;
```

```

for(i = 0; i != MAX; i++)
    scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu, &tomb[i]);
for (i = 1; i < MAX; i++) {
    elem = tomb[i];
    j = i-1;
    while (j >= 0 && tomb[j] > elem) {
        tomb[j+1] = tomb[j];
        j--;
    }
    tomb[j+1] = elem;
}
for(i = 0; i != MAX; i++)
    printf("http://wiki.math.bme.hu%d \n"http://wiki.math.bme.hu, tomb[i]);
return 0;
}

```

Kipróbálás:

```

$ ./beszurorendezes > rendezett # és beírunk 16 álvéletlen számot
86
36
16
...
61
$ sort -n | diff rendezett -      # és beírjuk pontosan ugyanazokat a számokat
86
36
16
...
61
# és itt semmit sem szabad kiírnia, hiszen nincs eltérés a Unixos és az
# általunk írt rendezés eredménye között

```

~/info2/matrixtranszponalas.c:

```

#include <stdio.h>
#define SOR 3
#define OSZ 4

int main(void) {
    int a[SOR][OSZ], b[OSZ][SOR], n, m;

    for (n=0; n < SOR; n++) {
        printf("http://wiki.math.bme.huIrd be a(z) %d. sort (%d db számot):\n"http://wiki.math.bme.hu,
        for(m=0; m < OSZ; m++) {
            scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu, &a[n][m]);
        }
    }

    for (n=0; n < SOR; n++)
        for(m=0; m < OSZ; m++)
            b[m][n] = a[n][m];

    for (n=0; n < OSZ; n++) {
        for(m=0; m < SOR; m++) {
            printf("http://wiki.math.bme.hu%6d "http://wiki.math.bme.hu, b[n][m]);
            /* persze kiirhatnank a[m][n]-et is, es akkor nem is kell transzponalni */
        }
        printf("http://wiki.math.bme.hu\n"http://wiki.math.bme.hu);
    }
    return 0;
}

```

Segédkönyv használata nélkül transzponálja a mátrixot:

~/info2/matrixtranszponalas_helyben.c:

```
#include <stdio.h>
int main(void) {
    int a[6][6], c;
    unsigned n, m;

    for (n=0; n < 6; n++) {
        printf("http://wiki.math.bme.huIrd be a(z) %d. sort (6 db számot):\n"http://wiki.math.bme.hu,
        for (m=0; m < 6; m++) {
            scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu, &a[n][m]);
        }
    }

    for (n=0; n < 6; n++) {
        for (m=n+1; m < 6; m++) {
            c=a[n][m]; a[n][m]=a[m][n]; a[m][n]=c;
        }
    }

    for (n=0; n < 6; n++) {
        for (m=0; m < 6; m++) {
            printf("http://wiki.math.bme.hu%d "http://wiki.math.bme.hu, a[n][m]);
        }
        printf("http://wiki.math.bme.hu\n"http://wiki.math.bme.hu);
    }
    return 0;
}
```

3. gyakorlat (2008-02-26, 29)

1. Feladat: Írjuk ki az egymilliónál kisebb prímszámokat az Eratoszthenészi szita segítségével
~/info22/erszital.c néven.

~/info2/erszital.c:

```
#include <stdio.h>
int main (void) {
    int i, j;
    char tomb[1000000];

    return 0;
}
```

Kipróbálás:

```
$ cd ~/info2
$ gcc -W -Wall -s -O2 -o erszital erszital.c
$ ./erszital | wc -l
78498
$ ./erszital | head -5
2
3
5
7
11
```

```
$ ./erszital | tail -5
999953
999959
999961
999979
999983
```

Egy lehetséges megoldás:

```
#include <stdio.h>
int main (void) {
    int i, j;
    char tomb[1000000];
    for(i=2; i<1000000; i++) {
        tomb[i]=0;
    }
    for(i=2; i<1000000; i++) {
        if (tomb[i]!=1) {
            printf("http://wiki.math.bme.hu%d\n", i);
            for (j=2*i; j<1000000; j+=i) {
                tomb[j]=1;
            }
        }
    }
    return 0;
}
```

2. Feladat: Ezután javítsunk a program sebességén úgy, hogy

- az 1000 fölötti prímek többszöröseit ne húzza ki (tehát nincs `tomb[p]=1`), mert azokat már az 1000 alatti prímek többszöröseként kihúzza;
- ha a talált prím p , akkor csak $p \cdot p$ -től 999999-ig kell kihúzni a többszörösöket.
- amikor $p \cdot p$ először n ? 999999 fölé, kilépünk a for-ciklusból, és egy második for-ciklusban kiírjuk az 1000 fölötti prímekeket.

~/info2/erszita2.c:

```
#include <stdio.h>
char tomb[1000000];
int main (void) {
    int i, j;

    return 0;
}
```

Kipróbálás ugyanúgy, mint `erszita1` esetén, de `erszita1` helyett `erszita2`-vel.

Megjegyzés: nagy tömböket (> kb. 8 MB) a függvényen kívülre érdemes rakni, mert különben *Segmentation fault* (Szegmens hiba) lesz.

Egy lehetséges megoldás:

```
#include <stdio.h>
char tomb[1000000];

int main (void) {
```

```

int i,j;
for (i=2; i<1000000; i++) {
    tomb[i]=0;
}
for (i=2; i<1000000; i++) {
    if (i*i>=1000000)
        goto hoppa;
    if (tomb[i]!=1){
        printf("http://wiki.math.bme.hu%d\n"http://wiki.math.bme.hu, i);
        for (j=i*i; j<1000000; j+=i) {
            tomb[j]=1;
        }
    }
}

hoppa:
    for(; i<1000000; i++) {
        if (tomb[i]!=1)
            printf("http://wiki.math.bme.hu%d\n"http://wiki.math.bme.hu, i);
    }
    return 0;
}

```

Szorgalmi feladat: Az eratoszthenészi szitát csak a páratlan számokra alkalmazzuk. Tehát például a $p=13$ -nak megfelel? hely a `tomb[6]`, a $p=17$ -nek megfelel? hely pedig a `tomb[8]`. Ehhez `tomb[valami]` helyett elég `tomb[valami/2]`-t írni, és kettesével ugrálni.

~/info2/erszita3.c

```

#include <stdio.h>
char tomb[500000];
int main (void) {
    int i,j;

```

```

    return 0;
}

```

Egy megoldás:

```

#include <stdio.h>
char tomb[500000];
int main (void) {
    int i,j;
    for(i=0; i<500000; i++) {
        tomb[i]=0;
    }
    printf("http://wiki.math.bme.hu2\n"http://wiki.math.bme.hu);
    for(i=3;i<1000000;i+=2) {
        if (i*i>=1000000)
            goto hoppa;
        if (tomb[i/2]!=1){
            printf("http://wiki.math.bme.hu%d\n"http://wiki.math.bme.hu, i);
            for (j=i*i; j<1000000; j+=2*i) {
                tomb[j/2]=1;
            }
        }
    }
}

hoppa:
    for(; i<1000000; i+=2) {
        if (tomb[i/2]!=1)

```

```

    printf("http://wiki.math.bme.hu%d\n"http://wiki.math.bme.hu, i);
}
return 0;
}

```

3. előadás (2008-02-29)

Függvényekkel kapcsolatos alapfogalmak:

- függvény, visszatérési érték, paraméter
- függvény definíciója

```

visszatérési_érték_típusa  függvénynév ( formális paraméterek listája vessz?vel elválasztva )
{
    utasítások;
}

```

- - ◆ a blokkok egymásba ágyazhatók, de függvény nem definiálható függvényben
 - ◆ minden itt definiált változó *lokális változó*
 - ◆ a visszatérési érték nem lehet tömb vagy függvény, de lehet ezeket megcímző mutató,
- prototípus

```

visszatérési_érték_típusa  függvénynév ( formális paraméterek listája vessz?vel elválasztva );

```

- függvényhívás

```

függvénynév ( aktuális paraméterek listája vessz?vel elválasztva );

```

- - ◆ ha a függvény definíciója az első hívása mögött van, szokás a prototípusát legelőre írni (különben warning):

~/info2/negyzet.c

```

#include <stdio.h>
int negyzet(int x);
int main(void) {
    printf("http://wiki.math.bme.hu%d\n"http://wiki.math.bme.hu, negyzet(15));
    return 0;
}
int negyzet(int x) {
    return x*x;
}

```

de persze az is jó, hogy

```

#include <stdio.h>
int negyzet(int x) {
    return x*x;
}
int main(void) {
    printf("http://wiki.math.bme.hu%d\n"http://wiki.math.bme.hu, negyzet(15));
    return 0;
}

```

- - ◆ *formális paraméter* ill. *aktuális paraméter* más elnevezéssel *paraméter* ill. *argumentum*

- érték szerinti paraméterátadás -- cím szerinti paraméterátadás
- rekurzió

Érték és cím szerinti paraméterátadás

~/info2/parameteratadas.c

```
#include <stdio.h>

void f (int x)          // x egész
{
    x++;
}

void g (int *px)        // px egy cím, ahol egy egész van tárolva
{                      // amelyre *px hivatkozik
    *px=*px+1;
}

int main (void)
{
    int x=3;
    f(x);               // f nem változtatja meg x értékét
    printf("http://wiki.math.bme.hu x f után = %d\n",x);
    // x címét &x jelöli
    g(&x);              // g megváltoztatja x értékét
    printf("http://wiki.math.bme.hu x g után = %d\n",x);
    return 0;
}
```

Két változó értékének cseréje

Az alábbi megoldás nem jól cserél, mert érték szerint veszi át a-t és b-t, tehát a hívás pillanatában lemásolja, és csak a másolatot cseréli, noha az eredetit kéne:

```
#include <stdio.h>

void rosszcsere(int a, int b) {
    int abak=a;
    a=b;
    b=abak;
}

int main(void) {
    int x=5, y=6;
    printf("http://wiki.math.bme.hu csere előtt x=%d, y=%d\n",x,y); /* 5, 6
    rosszcsere(x, y);
    printf("http://wiki.math.bme.hu csere után x=%d, y=%d\n",x,y); /* 5, 6
    return 0;
}
```

~/info2/csere.c -- ez már jó:

```
#include <stdio.h>

void csere(int *a, int *b) {
    int abak=*a;
    *a=*b;
    *b=abak;
}
```

```
int main(void) {
    int x=5, y=6;
    printf("http://wiki.math.bme.hucbere előtt x=%d, y=%d\n"http://wiki.math.bme.hu, x, y);
    csere(&x, &y);
    printf("http://wiki.math.bme.hucbere után x=%d, y=%d\n"http://wiki.math.bme.hu, x, y);
    return 0;
}
```

Változók

Lokális és globális változók

Változók hatóköre (scope)

~/info2/scope.c

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    int i = 0; // i a küls? blokkban
    do {
        int i = 0; // egy másik i
        ++i; // és ez erre vonatkozik
        printf("http://wiki.math.bme.hui = %d\n"http://wiki.math.bme.hu, i);
    } while( ++i < 5 ); // ez megint a küls? i
    printf("http://wiki.math.bme.hui = %d\n"http://wiki.math.bme.hu, i);
    return 0;
}
```

Statikus változók

~/info2/static.c

```
/* statikus <-> automatikus változók */
#include <stdio.h>

void fv1(void);
void fv2(void);

int main(void)
{
    int i;
    for(i = 0; i < 4; i++ )
    {
        fv1();
        fv2();
    }
    return 0;
}

/* fv1 automatikus változóval */
void fv1(void)
{
    int szamlalo = 0;
    printf("http://wiki.math.bme.hufv1:          szamlalo = %d\n"http://wiki.math.bme.hu, ++szamlalo);
}

/* fv2 statikus változóval */
void fv2(void)
```

Két változó értékének cseréje

```
{
    static int szamlalo = 0;
    printf("http://wiki.math.bme.hufv2: statikus szamlalo = %d\n"http://wiki.math.bme.hu, ++szamlalo);
}
```

Rekurzió

Példa a faktoriális rekurzív számolására (~/info2/fakt.c):

```
int fakt(int n) {
    if (n<2) return 1;
    return n*fakt(n-1);
}
```

Példa a faktoriális rekurzív számolására akkumulátorral és jobbrekurzióval (~/info2/fakt2.c; nem kell érteni, hogy miért jobb a fakt2, mint a fakt):

```
#include <stdio.h>

unsigned long fakt2b(int n, unsigned long szorzo) {
    if (n<2) return szorzo;
    return fakt2b(n-1, szorzo*n);
}

unsigned long fakt2(int n) {
    return fakt2b(n, 1);
}

int main(void)
{
    int n;
    while(1 == scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu, &n)){
        printf("http://wiki.math.bme.hu%lu\n"http://wiki.math.bme.hu, fakt2(n));
    }
    return 0;
}
```

Példa a Fibonacci-sorozat rekurzív számolására

~/info2/fib.c

```
int fib(int n) {
    if (n<2) return n;
    return fib(n-1)+fib(n-2);
}
```

Miért olyan lassú fib(1000)-t kiszámolni? Azért, mert fib(1000)-hez pl. fib(1)-et és fib(2)-t rengetegszer kell kiszámolni, noha elég lenne egyszer is. Ilyenkor az iteratív (értsd: for-ciklusos) megoldás jóval gyorsabb:

Példa a Fibonacci-sorozat iteratív számolására

~/info2/fib2.c

```
int fib(int n) {
    int a, b, regib;
    if (n<2) return n;
    a=0; b=1;
    while (n>1) {
        regib=b; b+=a; a=regib;
    }
```

```

    n--;
}
return b;
}

```

Példa a hatványozás rekurzív számolására (~/info2/pow.c):

```

/* Visszadja a az alap**kitevo hatványozás eredményét.
 * Csak akkor működik helyesen, ha kitevo>=0.
 * pow(0,0)==1
 */

```

```

int pow(int alap, int kitevo) {
    if (kitevo<=0) return 1;
    return alap*pow(alap, kitevo-1);
}

```

Példa moduláris hatványozás rekurzív számolására (~/info2/powmod.c):

```

/* Visszadja a az alap**kitevo hatványozás eredményének modulo modulus vett
 * maradékát.
 * Csak akkor működik helyesen, ha alap>=0 és kitevo>=0 és modulus>=2.
 * powmod(0,0,modulus)==1
 */

```

```

int powmod(int alap, int kitevo, int modulus) {
    if (kitevo<=0) return 1;
    return ((alap%modulus)*pow(alap, kitevo-1, modulus))%modulus;
}

```

Példa moduláris hatványozás rekurzív számolására az el?z?nnél gyorsabban (~/info2/powmod2.c):

```

/* Visszadja a az alap**kitevo hatványozás eredményének modulo modulus vett
 * maradékát.
 * Csak akkor működik helyesen, ha alap>=0 és kitevo>=0 és modulus>=2.
 * powmod2(0,0,modulus)==1
 */

```

```

int powmod2(int alap, int kitevo, int modulus) {
    int ret;
    if (kitevo<=0) return 1;
    alap%=modulus;
    ret=powmod2(alap, kitevo/2, modulus);
    if (ret!=0) {
        ret=(ret*ret)%modulus;
        if (kitevo%2!=0) ret=(alap*ret)%modulus;
    }
    return ret;
}

```

A fenti powmod2 például 5 a 11-edikent modulo 10 így számolja ki:

```

o=5 % 10;
p=o*o % 10;
q=5*p*p % 10;
r=5*q*q % 10;
return r;

```

4. gyakorlat (2008-03-04, 2008-03-07)

Ezen a gyakorlaton a függvények használatát gyakorljuk:

- a kód egyszer?sítése az ismétlőd? feladatok függvénybe rakásával
- érték szerinti paraméterátadás
- rekurzió
- érték módosítása cím szerinti paraméterátadással
- több érték visszaszolgáltatása cím szerinti paraméterátadással

Feladat: Törtszámösszeadó programot fogunk írni. Minden tört egy egész érték? számlálóból és egy nem nulla egész érték? nevez?ből áll. A tört értéke a számláló és a nevez? hányadosa. Egy tört egyszer?sítve van, ha a nevez?je pozitív, és a számláló és a nevez? legnagyobb közös osztója 1. Két tört összeadása úgy történik, hogy el?ször egyszer?sítjük ?ket (külön-külön); majd képezzük a két nevez? legkisebb közös többszörösét; b?vítjük mindkét törtet úgy, hogy a közös nevez?jük a legkisebb közös többszörös legyen; a b?vített számlálókat összeadjuk; az eredményt egyszer?sítjük.

A törtszámösszeadó program a bemenetr?l beolvasson két törtet *as/an*, *bs/bn* formában (valójában négy egész számot), majd kiszámolja az *as/an* és *bs/bn* törtek összegét, és perjellel elválasztva kiírja az eredmény számlálóját (es) és nevez?jét (en) egy sorba. Ezután a következ? feladványsor beolvasásával folytatja.

Példa bemenet (~/.info2/tortad1.in):

```
1/2 3/4
3/4 5/-6
3/4 -5/6
-3/4 5/6
3/6 30/20
-15579/-25862 9268/-90517
```

Példa kimenet (~/.info2/tortad1.exp):

```
5/4
-1/12
-1/12
1/12
2/1
1/2
```

A megírandó program vázlata (~/.info2/tortad.c):

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

/* Az a és b pozitív egész számok legnagyobb közös osztóját adja vissza.
 * Tilos negatív számmal hívni.
 */
int lnko(int a, int b) {
    if (a<0 || b<0) abort();
    ... /* Euklideszi algoritmus: ha b==0, akkor a, egyébként ... rekurzió */
}

/* Az a és b pozitív egész számok legkisebb közös többszörösét adja vissza.
 * Tilos 0-val vagy negatív számmal hívni.
 */
int lkkt(int a, int b) {
    if (a<1 || b<1) abort();
    ... /* használjuk az lnko()-t */
}
```

```
}
```

```
/* Az s/n törtet egyszer?síti. A negatívságot felviszi a számlálóba, és
 * mindkét számot leosztja a legnagyobb közös osztójukkal. Nulla nevez?vel
 * tilos meghívni.
 */
```

```
void egyszerusit(int *s, int *n) {
    if (*n==0) abort();
    ...
}
```

```
/* Az as/an törthöz hozzáadja a bs/bn törtet, és az eredményt az es/en
 * törtben adja vissza.
 */
```

```
void osszead(int as, int an, int bs, int bn, int *es, int *en) {
    ... /* egyszer?sít, közös nevez?re hoz, összead, egyszer?sít */
}
```

```
int main(void) {
    int as, an, bs, bn, es, en;
    while (4==scanf("http://wiki.math.bme.hu%d/%d/%d" "http://wiki.math.bme.hu, &as, &an, &bs, &bn))
        ... /* az osszead() függvényt kell megfeleltet? paraméterekkel meghívni */
        ... printf("http://wiki.math.bme.hu%d\n" "http://wiki.math.bme.hu, es); /* en-t is ki kell még írni */
    }
    return 0;
}
```

A kész program (~/info2/tortad.c):

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
```

```
/* Az a és b pozitív egész számok legnagyobb közös osztóját adja vissza.
 * Tilos negatív számmal hívni.
 */
```

```
int lnko(int a, int b) {
    if (a<0 || b<0) abort();
    if (b==0) return a;
    return lnko(b, a%b);
}
```

```
/* Az a és b pozitív egész számok legkisebb közös többszörösét adja vissza.
 * Tilos 0-val vagy negatív számmal hívni.
 */
```

```
int lkkt(int a, int b) {
    if (a<1 || b<1) abort();
    return a/lnko(a,b)*b;
    /* ^^ el?söz? osztunk, utána szorzunk, hogy ne legyen túlcsordulás */
}
```

```
/* Az s/n törtet egyszer?síti. A negatívságot felviszi a számlálóba, és
 * mindkét számot leosztja a legnagyobb közös osztójukkal. Nulla nevez?vel
 * tilos meghívni.
 */
```

```
void egyszerusit(int *s, int *n) {
    int c;
    if (*n==0) abort();
    if (*n<0) {
        *n=-*n;
        *s=-*s;
    }
    if (*s<0) {
        c=lnko(-*s, *n);

```

```

    } else {
        c=lnko(*s,*n);
    }
    /* a c-t jobb el?re kiszámolni, mert ha lent c helyére lkno(*s,*n) kerülne,
     * akkor a második lnko(*s,*n) már a módosított s-sel számolna, ami nem jó
     */
    *s/=c;
    *n/=c;
    /* nincs return, mert void a visszatérési érték */
}

/* Az as/an törthöz hozzáadja a bs/bn törtet, és az eredményt az es/en
 * törtben adja vissza.
 */
void osszead(int as, int an, int bs, int bn, int *es, int *en) {
    egyszerusit(&as,&an);
    egyszerusit(&bs,&bn);
    *en=lkkt(an,bn);
    *es=(*en/an)*as+(*en/bn)*bs;
    egyszerusit(&*es,&*en);
    /* ^^^ az & az egyszerusit() deklarációjában lev? * miatt kell */
    /* ^^^ a * az osszead() deklarációjában lev? * miatt kell */
    /* ^^^ megjegyzés: &* kihagyható, csak didaktikai okokból van bent */
}

int main(void) {
    int as, an, bs, bn, es, en;
    while (4==scanf("http://wiki.math.bme.hu%d%d%d%d"http://wiki.math.bme.hu, &as, &an, &bs, &bn)) {
        osszead(as, an, bs, bn, &es, &en);
        printf("http://wiki.math.bme.hu%d/%d\n"http://wiki.math.bme.hu, es, en);
    }
    return 0;
}

```

A kipróbálás el?tt készítsük el a mintabemenetet (~/info2/tortad1.in) és a mintakimenetet (~/info2/tortad1.exp), lásd fent. Ezután kipróbálható:

```

$ cd ~/info2
$ gcc -W -Wall -s -O2 -o tortad tortad.c
$ ./tortad <tortad1.in
5/4
-1/12
-1/12
1/12
2/1
1/2
$ ./tortad <tortad1.in >tortad1.out
$ diff tortad1.exp tortad1.out

```

4. el?adás (2008-03-07)

Karakterláncok (sztringek)

- karakterlánc = karakterek tömbje, melyet egy 0-kódú karakter zár. Pl.

E z \n e g y \n"http://wiki.math.bme.hu k a r a k t e r l a n

- Karakterlánc deklarálása inicializációval:

```
char str[] = "http://wiki.math.bme.hu6 betu"http://wiki.math.bme.hu;
```

vele ekvivalens a következ? (miért 7?):

```
char str[7] = "http://wiki.math.bme.hu6 betu"http://wiki.math.bme.hu;
```

- Karakterlánc scanf-fel való beolvasásánál nincs & a tömb neve el?tt (miért? ld. kés?bb).

Az alábbi programban összef?zünk két karakterláncot úgy, hogy az els? végér?l levesszük a '\0' karaktert, majd odamásoljuk a második karakterláncot, amit '\0'-val zárunk.

~/info2/osszefuz.c

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    char str1[60]="http://wiki.math.bme.huEz\negy \"http://wiki.math.bme.hukarakterlanc\"http://wiki
    // char str1[60]="http://wiki.math.bme.huEz egy \"http://wiki.math.bme.hukarakterlanc\"http://w
    char str2[60]="http://wiki.math.bme.hu, ez pedig egy masik, amiben van \".http://wiki.math.bme.
    unsigned sz1 = 0;
    unsigned sz2 = 0;

    while (str1[sz1]) sz1++;    // az els? karakterlánc hossza
    while (str2[sz2]) sz2++;    // a második karakterlánc hossza

    if(sizeof str1 < sz1 + sz2 + 1)
        printf("http://wiki.math.bme.hu\nAz osszefuzes nem fog menni.\n"http://wiki.math.bme.hu);
    else {
        sz2 = 0;
        while(str2[sz2]) str1[sz1++] = str2[sz2++];

        str1[sz1] = '\0';        // 0-val zárjuk a karakterláncot
        printf("http://wiki.math.bme.hu\n%s\n"http://wiki.math.bme.hu, str1);
    }
    return 0;
}
```

Feladat: Olvassuk be valaki nevét és korát vessz?vel elválasztva, majd írjuk ki a nevét és a korát, de az utóbbiból tagadjunk le 10 évet! Használjuk a %[...] formátumot és a stdlib.h atoi nev? függvényét!

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

int main(void)
{
    char nev[60];
    char kor[4];
    int sz1 = 0, sz2 = 0, k = 0;

    scanf("http://wiki.math.bme.hu%[^,], %[0123456789]"http://wiki.math.bme.hu, nev, kor);
    while (nev[sz1]) sz1++;    // az els? karakterlánc hossza
    while (kor[sz2]) sz2++;    // a második karakterlánc hossza
    k=atoi(kor)-10;

    printf("http://wiki.math.bme.huNeved: %s, korod: %d\n"http://wiki.math.bme.hu, nev, k);
}
```

```
    return 0;
}
```

Mutató (pointer)

- Mutató deklarálása:

```
int *pn;
```

- NULL egy (több headerfájlban is definiált) konstans cím, mely a memóriában nem mutat sehová.

```
int *pn=NULL;
```

- A NULL cím egyszer?en tesztelhet?, vagyis hogy egy mutatónak adtunk-e már valódi címet: az `if (pn==NULL)` ekvivalens a `if (!pn)` kóddal.
- & a címet adó unér m?velet:

```
int n;
int *pn=&n;
```

- `(*pn)++` nem ugyanaz, mint `*pn++` a precedenciaszabályok miatt.
- `pn++` a `*pn` típusának megfelelő bájttértekkel növeli a mutató értékét, tehát pl. `char` esetén 1-gyel, `int` esetén 4-gyel.
- a `scanf` függvény mutatót vár, ezért a következ?képp olvashatunk be egész számot:

```
int n = 0, *pn;
pn=&n;
scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu, pn);
```

vagy

```
scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu, &n);
```

Az alábbi példában az `n` változóra mutat a `pn` mutató. Vizsgáljuk meg az értékeiket a `(*pn)++`; és a `pn++`; utasítások után!

~/info2/mutato.c

```
#include <stdio.h>
int main(void)
{
    int n, *pn = NULL; // pn egy mutató, mely egy egészre mutat
    n = 5;
    pn = &n;

    printf("http://wiki.math.bme.hu\nn címe:      %p\n"http://wiki.math.bme.hu, &n);
    printf("http://wiki.math.bme.hun mérete:      %d\n"http://wiki.math.bme.hu, sizeof n);
    printf("http://wiki.math.bme.hun értéke:      %d\n"http://wiki.math.bme.hu, n);
    printf("http://wiki.math.bme.hupn címe:        %p\n"http://wiki.math.bme.hu, &pn);
    printf("http://wiki.math.bme.hupn mérete:      %d\n"http://wiki.math.bme.hu, sizeof pn);
    printf("http://wiki.math.bme.hupn értéke:      %p\n"http://wiki.math.bme.hu, pn);
    printf("http://wiki.math.bme.hu*pn értéke:    %d\n"http://wiki.math.bme.hu, *pn);

    (*pn)++;
    printf("http://wiki.math.bme.hu      (*pn)++; \n"http://wiki.math.bme.hu);
    printf("http://wiki.math.bme.hupn értéke:    %p\n"http://wiki.math.bme.hu, pn);
    printf("http://wiki.math.bme.hu*pn értéke:    %d\n"http://wiki.math.bme.hu, *pn);
```

```

pn++;
printf("http://wiki.math.bme.hu    pn++; \n"http://wiki.math.bme.hu);
printf("http://wiki.math.bme.hupn értéke:  %p\n"http://wiki.math.bme.hu, pn);
printf("http://wiki.math.bme.hu*pn értéke:  %d\n"http://wiki.math.bme.hu, *pn);

return 0;
}

```

Egy futás eredménye:

```

n címe:      0xbfa8d2f0
n mérete:    4
n értéke:    5
pn címe:     0xbfa8d2ec
pn mérete:    4
pn értéke:   0xbfa8d2f0
*pn értéke:  5
    (*pn)++;
pn értéke:   0xbfa8d2f0
*pn értéke:  6
    pn++;
pn értéke:   0xbfa8d2f4
*pn értéke:  -1079454960

```

- Konstansok:

```

int n=5;
const int *pn = &n;

```

esetén *pn értéke konstans, vagyis ez nem változtatható, de n értéke igen.

```

int c=5;
int *const pc=&c;

```

esetén pc nem változtatható, de *pc igen.

Tömb és mutató

- A tömb neve önmagában, index nélkül mutatóként viselkedik (ld. scanf karakterlánc beolvasásánál).

~/info2/tombmutato.c

```

#include <stdio.h>
int main(void)
{
    int i=0;
    char t[] = "http://wiki.math.bme.hukarakterlanc"http://wiki.math.bme.hu;
    char *p = &t[0];
    printf("http://wiki.math.bme.hua tömb els? elemének címe: %p\n"http://wiki.math.bme.hu, p);
    printf("http://wiki.math.bme.hua tömb címe          : %p\n"http://wiki.math.bme.hu, t);
    for(; t[i]; i++)
        printf("http://wiki.math.bme.hu%p címen: %c\n"http://wiki.math.bme.hu, p+i, *(p+i) );

    return 0;
}

```

ugyanez egészekkel: ~/info2/tombmutato1.c

```
#include <stdio.h>
int main(void)
{
    int i=0, t[3]={11,12,13};
    int *p = &t[0];
    printf("http://wiki.math.bme.hu tömb els? elemének címe: %p\n" http://wiki.math.bme.hu, p);
    printf("http://wiki.math.bme.hu tömb címe          : %p\n" http://wiki.math.bme.hu, t);
    for(; i<3; i++)
        printf("http://wiki.math.bme.hu%p címen: %d\n" http://wiki.math.bme.hu, p+i, *(p+i) );

    return 0;
}
```

- a fenti példák alapján tehát: a t tömb t[i] eleme megegyezik *(p+i) vagy *(t+i) értékével, míg a cím, ahol van, a p+i vagy t+i vagy &t[i].
- egy többdimenziós (pl. t[3][3]) tömb esetén t, t[0] és &t[0][0] mutatók megegyeznek.

~/info2/tombmutato2.c

```
#include <stdio.h>
int main(void)
{
    int i, j, t[2][2] = { {1,2}, {3,4} };

    for(i=0; i<2; i++) {
        for(j=0; j<2; j++) {
            printf("http://wiki.math.bme.hu %d" http://wiki.math.bme.hu, *(t + 2*i + j));
        }
        printf("http://wiki.math.bme.hu\n" http://wiki.math.bme.hu);
    }

    for(i=0; i<4; i++)
        printf("http://wiki.math.bme.hu %d" http://wiki.math.bme.hu, *(t + i));
    printf("http://wiki.math.bme.hu\n" http://wiki.math.bme.hu);
    return 0;
}
```

Az alábbi ábra a t tömb és a t illetve t[0] és t[1] mutatók m?ködését szemlélteti. --> a mutatóból a mutatott helyre mutat, az = az adott címen lév? tartalom ekvivalens megadásait jelenti:

```
t --> t[0] --> t[0][0] = *t[0] = **t          t[0][1] = *(t[0]+1) = *(*t+1)
        t[1] --> t[1][0] = *(t[0]+2) = *(*t+2) = *t[1]    t[1][1] = *(t[0]+3) = *(*t+3) = *(t[1]+1)
```

5. gyakorlat

1. Feladat (Vigenère-titkosítás): Egy olyan szöveget titkosítunk, melyben csak az angol ábécé bet?i szerepelnek A-tól Z-ig. A kulcs is csak e bet?ket tartalmazza. Képzletben a nyílt szöveg alá írjuk a kulcsot. Ha a kulcs rövidebb, többször is leírjuk egymás után. Ezután a nyílt szöveg minden bet?je helyébe az a bet? kerül a titkos szövegbe, amelyik annyival van hátrébb az ábécében, amennyi az alatta lév? bet? sorszáma. A sorszámozást 0-val kezdjük, tehát A, B, C,..., Z sorszáma 0, 1, 2,..., 25. A „hátrébb az ábécében” http://wiki.math.bme.hu úgy értend?, hogy a Z után ciklikusan A következik. Például

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Nyílt szöveg: T I T K O S I T A N D O ...																									
Bet? kódja: 19 8 19 10 14 19 8 19 0 13 3 14 ...																									
Kulcs (ZZABB): Z Z A B B Z Z A B B Z Z A B B																									

Info2/2008tavasz/C

Kulcs kódja: 25 25 0 1 1 25 25 0 1 1 25 25 0 1 1

Titkos kódja: 18 7 19 11 15 18 7 19 1 14 2 13 ...

Titkos szöveg: S H T L P S H T B O C N ...

```
#include <stdio.h>
```

```
int hossz(??? szoveg)
```

$$\left\{ \begin{array}{c} \vdots \\ \vdots \\ \vdots \end{array} \right\}$$

```
void vigenere(??? nyilt, ??? kulcs, ??? titkos)
```

$$\left\{ \begin{array}{c} \vdots \\ \vdots \\ \vdots \end{array} \right\}$$

```
int main(void)
```

$$\{ \}$$

```
char nyilt[] = "http://wiki.math.bme.huEZATITKOSITANDOSZOVEGAZAZANYILTSZOVEG"http://wiki.math.bme
```

```
char kulcs[] = "http://wiki.math.bme.huZZABB"http://wiki.math.bme.hu;
```

```
char titkos[]="http://wiki.math.bme.huXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX" "http://wiki.math.bme
```

```
vigenere( ??? );
```

```
printf(titkos);
```

```
printf("http://wiki.math.bme.hu\n"http://wiki.math.bme.hu);
```

```
return 0;
```

A megoldás:

```
#include <stdio.h>
```

```
int hossz(char *szoveg)
```

```
// vagy int hossz(char szoveg[])
```

$$\{ \}$$

```
int i=0;
```

```
while (szoveg[i]) i++;
```

```
return i;
```

```
void vigenere(char *nyilt, char *kulcs, char *titkos)
```

```
// vagy void vigenere(char nyilt[], char kulcs[], char titkos[])
```

$$\{ \}$$

```
int n, j, k;
```

```
n=hossz(nyilt);
```

```
k=hossz(kulcs);
```

```
for (j=0; j<n; j++)
```

```
titkos[j]=(nyilt[j]-'A'+kulcs[j%k]-'A')%('Z'-'A'+1) + 'A';
```

```
int main(void)
```

{ }

```
char nyilt[] = "http://wiki.math.bme.huEZATITKOSITANDOSZOVEGAZANYILTSZOVEG"http://wiki.math.bme
```

```
char kulcs[] = "http://wiki.math.bme.huZZABB"http://wiki.math.bme.hu;
```

```
char titkos[]="http://wiki.math.bme.huXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX" "http://wiki.math.bme
```

```
vigenere(nyilt, kulcs, titkos);
```

```
printf(titkos);
```

```
printf("http://wiki.math.bme.hu\n"http://wiki.math.bme.hu);
```

```
return 0;
```

2. Feladat: Írjunk egy függvényt, mely megkeresi egy mátrix legnagyobb elemét. A függvény első paraméterében a mátrix, második és harmadik paraméterében a vizsgálandó mátrix sorainak és az oszlopainak száma szerepeljen. A memóriában a mátrix egy 10x10-es mátrix részmátrixaként szerepel.

```
#include <stdio.h>

#define SOROKSZ 10
#define OSZLOPOKSZ 10

int legnagyobb(int a[][OSZLOPOKSZ], int ssz, int osz);

int main()
{
    int t[SOROKSZ][OSZLOPOKSZ] = { {21, 22, 13},
                                     {35, 20, 15} };
    ...
    m = legnagyobb( t, ssz, osz);

    printf("http://wiki.math.bme.huA legnagyobb érték %d.\n"http://wiki.math.bme.hu, m);
    return 0;
}

int legnagyobb(int a[][OSZLOPOKSZ], int ssz, int osz)
{
    int i, j;
    int mx = a[0][0];

    ...

    return mx;
}
```

A megoldás:

```
#include <stdio.h>

#define SOROKSZ 10
#define OSZLOPOKSZ 10

int legnagyobb(int a[][OSZLOPOKSZ], int ssz, int osz);

int main()
{
    int t[SOROKSZ][OSZLOPOKSZ] = { {21, 22, 13},
                                     {35, 20, 15} };

    int ssz = 2;
    int osz = 3;
    int m;

    m = legnagyobb( t, ssz, osz);

    printf("http://wiki.math.bme.huA legnagyobb érték %d.\n"http://wiki.math.bme.hu, m);
    return 0;
}

int legnagyobb(int a[][OSZLOPOKSZ], int ssz, int osz)
{
    int i, j;
    int mx = a[0][0];
```

```

for( i = 0; i < ssz; i++)
    for( j = 0; j < osz; j++)
        if ( a[i][j] > mx)
            mx = a[i][j];
return mx;
}

```

5. előadás (2008-03-14)

Tömbök és függvények átadása paraméterként (csak mutatókkal)

Index jelölés

ld. a gyakorlaton: ~/info2/mx.c

Mutató jelölés, típuskényszerítés (casting)

~/info2/mx2.c

```

#include <stdio.h>

#define SOROKSZ 10
#define OSZLOPOKSZ 10

int legnagyobb(int *a, int oszsz, int ssz, int osz)
{
    int i, j;
    int mx = *a;

    for( i = 0; i < ssz; i++)
        for( j = 0; j < osz; j++)
            if ( *(a + i*oszsz + j) > mx)
                mx = *(a + i*oszsz + j);
    return mx;
}

int main()
{
    int t[SOROKSZ][OSZLOPOKSZ] = { {21, 42, 13},
                                     {35, 20, 15} };

    int ssz = 2;
    int osz = 3;
    int m;

    m = legnagyobb( (int *)t, OSZLOPOKSZ, ssz, osz);

    printf("http://wiki.math.bme.huA legnagyobb érték %d.\n"http://wiki.math.bme.hu, m);
    return 0;
}

```

Függvény átadása

Függvénytmutató deklarálása:

```
int (*mutfv)( int )
```

Ez így még nem mutat sehová, csak egy mutatót deklarál, mely csak olyan függvényre mutathat majd, amelynek egyetlen egész argumentuma van, és amely egy egészt ad vissza.

A zárójel kell, mert

```
int *mutfv( int )
```

olyan függvényt deklarálna, mely egészre mutató mutatót ad vissza.

~/info2/fvmut.c

```
#include <stdio.h>

int ossz(int, int);          // fv prototípusok
int szor(int, int);

int main(void)
{
    int a = 4;
    int b = 3;
    int e = 0;                // eredmény
    int (*fvm)(int, int);     // függvény mutató deklaráció

    fvm = ossz;                // az ossz() függvényre mutat
    e = fvm(a, b);            // ossz(a, b) meghívása
    printf("http://wiki.math.bme.huAz összeg = %d\n"http://wiki.math.bme.hu, e);

    fvm = szor;
    e = fvm(a, b);
    printf("http://wiki.math.bme.huA szorzat = %d\n"http://wiki.math.bme.hu, e);

    return 0;
}

int ossz(int x, int y) {
    return x + y;
}

int szor(int x, int y) {
    return x * y;
}
```

Véletlen sorozat generálása

Véletlen számok generálása: rand() az stdlib.h betöltése után egy [0,RAND_MAX] = [0,INT_MAX] intervallumba es? egészt generál. *random seed*: srand(<szám>) hívással befolyásolható az els?nek generált -- és ezzel az összes -- szám, mivel ez csak álvéletlen sorozat. Valódi véletlenség látszatához használjuk a time(NULL) függvényt.

~/info2/rand.c

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
#include <time.h>

int main (void) {
    int i;
```

```

srand( (unsigned int) time( NULL ));          // seed
for (i=0; i<5; ++i) printf("http://wiki.math.bme.hu%d "http://wiki.math.bme.hu,rand()%64); // [0
printf("http://wiki.math.bme.hu\n"http://wiki.math.bme.hu);

return 0;
}

```

Struktúra

```

#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

int main(void)
{
    struct allat          // struktúra deklaráció
    {
        char nev[20];
        int db;
        struct allat *kov;    // mutató a következőre
    };

    struct allat *elso = NULL;    // mutató az első állatra
    struct allat *ez  = NULL;    // mutató erre az állatra
    struct allat *utso = NULL;    // mutató az előzőre

    char c = '\\0';

    for( ; ; )
    {
        printf("http://wiki.math.bme.hu\\nBeviszed egy allat adatait? (i/n) "http://wiki.math.bme.hu);

        scanf("http://wiki.math.bme.hu %c"http://wiki.math.bme.hu,&c);
        if(c == 'n' || c == 'N') break;

        // memóriaallokáció
        ez = (struct allat*) malloc(sizeof(struct allat));

        if(elso == NULL) elso = ez; // mutató az első állatra

        if(utso!= NULL) utso -> kov = ez;

        printf("http://wiki.math.bme.hu\\nAz allat neve? "http://wiki.math.bme.hu);
        scanf("http://wiki.math.bme.hu%s"http://wiki.math.bme.hu, ez -> nev);

        printf("http://wiki.math.bme.hu\\nHany %s lesz a hajon? "http://wiki.math.bme.hu, ez -> nev);
        scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu, &ez -> db);

        ez->kov = NULL;    // lehet, hogy ez az utolsó
        utso = ez;        // áttesszük az utso-ba
    }

    // állatok listájának kiírása
    ez = elso;

    while (ez != NULL)    // amíg ez egy érvényes mutató
    {
        printf("http://wiki.math.bme.hu\\n%d darab %s,\\n"http://wiki.math.bme.hu, ez->db, ez->nev);
        utso = ez;    // mentés memóriafelszabadításhoz
        ez = ez->kov;    // mutató a következőre
        free(utso);    // memóriafelszabadítás
    }
    return 0;
}

```

}

Struktúra átadása függvényértékként

~/info2/noe1.c

```

#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

struct allat *uj_allat(void);

struct allat          // struktúra deklaráció
{
    char nev[20];
    int db;
    struct allat *elozo;    // mutató az el?z?re
    struct allat *kov;      // mutató a következ?re
};

int main(void)
{
    struct allat *elso = NULL;    // mutató az els? állatra
    struct allat *ez  = NULL;    // mutató erre az állatra
    struct allat *utso = NULL;    // mutató az el?z?re
    char c = '\\0';

    for(;;)
    {
        printf("http://wiki.math.bme.hu\\nBeviszed egy allat adatait? (i/n) "http://wiki.math.bme.hu);
        scanf("http://wiki.math.bme.hu %c"http://wiki.math.bme.hu,&c);
        if(c == 'n' || c == 'N') break;

        // memóriaallokáció, adatbevitel
        ez = uj_allat();

        if(elso == NULL)
        {
            elso = ez;
            utso = ez;
        }
        else
        {
            utso->kov = ez;
            ez->elozo = utso;
            utso = ez;
        }
    }

    /* KIÍRÁS */
    ez = elso;
    while (ez != NULL)          // amíg ez egy érvényes mutató
    {
        printf("http://wiki.math.bme.hu%d darab %s\\n"http://wiki.math.bme.hu, ez->db, ez->nev);
        utso = ez;              // mentés memóriafelszabadításhoz
        ez = ez->kov;            // mutató a következ?re
        free(utso);             // memóriafelszabadítás
    }
    return 0;
}

```

```

struct allat *uj_allat(void)
{
    struct allat *a;

    a = (struct allat*) malloc(sizeof(struct allat));

    printf("http://wiki.math.bme.hu\nAz allat neve? "http://wiki.math.bme.hu);
    scanf("http://wiki.math.bme.hu%s"http://wiki.math.bme.hu, a -> nev);

    printf("http://wiki.math.bme.hu\nHany %s lesz a hajon? "http://wiki.math.bme.hu, a -> nev);
    scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu, &a -> db);

    a->kov = a->elozo = NULL;

    return a;
}

```

6. gyakorlat (2008-03-18, 2008-03-21)

1. feladat: Az el?adáson szerepl? duplán láncolt lista kódját írjuk át úgy, hogy mindkét irányba írjuk ki az állatok listáját, és a -> jelölést cseréljük le vele ekvivalensre.

2. feladat: Az óvodai évbúcsúztatón kiszámolással döntik el, hogy a csoportból ki lesz az a két gyerek, aki Barbapapa[1] elménytábor-bérletet nyer. A csoport tornasorba áll, a két széle összekapcsolódik, majd a legmagasabbtól csökken? sorrendben elmondanak egy kiszámolós mondókát. Akire az utolsó szótag jut, kiesik, majd a kiszámoló a következ? gyerekt?l újraindul mindaddig, amíg több, mint 2 gyerek van. A feladat meghatározni, hogy a gyerekek milyen sorrendben esnek ki, és melyik két gyerek marad bent utoljára.

A gyerekeket tornasorban 1-t?l N-ig számozzuk (az els? a legmagasabb és az N-edik a legalacsonyabb), a mondóka K szótagból áll. $10000 \geq N \geq 2$ és $10000000 \geq K \geq 1$. A bemenet minden sorában N és K található. Minden bemeneti sorhoz egy kimeneti sort kell el?állítani: az sor elejére a kies? gyerekek sorszáma kerül (a kiesés sorrendjében) szóközzel elválasztva, majd egy szóköz, majd egy pontosvessz?, majd egy szóköz, majd a bennmaradó két gyerek sorszáma szóközzel elválasztva (el?ször az utolsó kies?re rákövetkez?, majd az ?rá következ?).

A megoldásban minden gyerekhez fel kell venni egy struktúrát (benne a gyerek sorszámaival és a következ? gyerekre mutató mutatóval).

Példa bemenet:

```

9 1
9 2
9 1000
8 10000000

```

A példa bemenethez tartozó kimenet:

```

1 2 3 4 5 6 7 ; 8 9
2 4 6 8 1 5 9 ; 3 7
1 9 7 4 3 2 5 ; 6 8
8 3 7 6 5 1 ; 2 4

```

Az alábbi vázlatból lehet kiindulni (~/info2/gyerekki.c):

```

#include <stdio.h>

struct gyerek {

```

```

    int szam;
    struct gyerek *kov;
};

struct gyerek t[10000];

int main(void) {
    int n, k;
    int i;
    /* Az akt változó minden kiszámolás kezdete előtt arra a gyerekre mutat, aki
     * _után_ a kiszámolás elkezdődik. A kiszámolás végeztével pedig arra a
     * gyerekre mutat, aki _után_ a kiszámolás utolsó szótagja esik.
     */
    struct gyerek *akt;
    while (2==scanf("http://wiki.math.bme.hu%d%d"http://wiki.math.bme.hu, &n, &k)) {
        for (i=0;i<n;i++) {
            ...
        }
        t[n-1].kov=&t[0];
        akt=...;
        ...
        printf("http://wiki.math.bme.hu; %d %d\n"http://wiki.math.bme.hu, ...egyikutolso, ...masikutol
    )
    }
    return 0;
}

```

A kész program (~/info2/gyerekki.c):

```

#include <stdio.h>

struct gyerek {
    int szam;
    struct gyerek *kov;
};

struct gyerek t[10000];

int main(void) {
    int n, k, i, j;
    struct gyerek *akt;
    while(2 == scanf("http://wiki.math.bme.hu%d%d"http://wiki.math.bme.hu, &n, &k)) {
        for( i=0; i<n; i++) {
            t[i].szam = i+1;
            t[i].kov = &t[i+1];
        }
        t[n-1].kov = &t[0];
        akt = &t[n-1];
        for(i=0; i<n-2; i++) {
            // minden kies? gyerekre
            for(j=0; j<k-1; j++) akt=(*akt).kov; // vagy akt = akt->kov
            printf("http://wiki.math.bme.hu%d "http://wiki.math.bme.hu, (*(akt).kov).szam); // vagy (
            (*akt).kov=(*(akt).kov).kov; // akt->kov = (akt->kov)->kov
        }
        printf("http://wiki.math.bme.hu; %d %d\n"http://wiki.math.bme.hu, (*(akt).kov).szam, (*(akt).kov).szam);
        //vagy printf("http://wiki.math.bme.hu; %d %d\n"http://wiki.math.bme.hu, (akt->kov).szam, (akt->kov).szam);
    }
    return 0;
}

```

6. előadás (2008-03-21)

Struktúrák igazítása

A 2/4/8 hosszú adatok (short/int/double/...) csak 2/4/8-cal osztható címen kezdődhetnek.

~/info2/igazit.c

```
/* megnézzük, hogy a struktúrában hogy történik az igazítás */
#include <stdio.h>

int main(void) {
    struct igazito {
        int a;
        char b;
        double d;
        char f;
        struct igazito *p;
    } ig={1, 'w', 3.4, 'f', &ig};

    printf("http://wiki.math.bme.hu\n%d %p, %c %p, %f %p, %c %p\n%p %p\n"
           "http://wiki.math.bme.hu,
           ig.a, &ig.a, ig.b, &ig.b, ig.d, &ig.d, ig.f, &ig.f, ig.p, &ig.p);
    return 0;
}
```

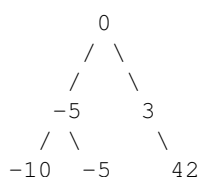
Bináris kereszfák

Bináris fa

- csúcs
- él
- gyerek
- szülő
- bináris fa (ha minden csúcsnak 0, 1 vagy 2 gyereke van)
- gyökér
- belső csúcs (akinek van gyereke -- akár a gyökér is lehet belső csúcs)
- levél (akinek nincs gyereke -- akár a gyökér is lehet levél)
- bal részfa
- jobb részfa
- részfa gyökere

A **bináris kereszfá** olyan bináris fa, melynek minden csúcsában egy érték szerepel, és minden csúcsára igaz, hogy a bal részfában szereplő értékek mind legfeljebb akkorák, mint a csúcsban szereplő érték, és a jobb részfában szereplő értékek mind legalább akkorák, mint a csúcsban szereplő érték. Néha kikötik, hogy egy érték csak egyszer szerepelhet (ez egyszerűsíti a bináris fában végzett műveleteket).

Példa bináris kereszfára:


```

  /  \
-5   -2

```

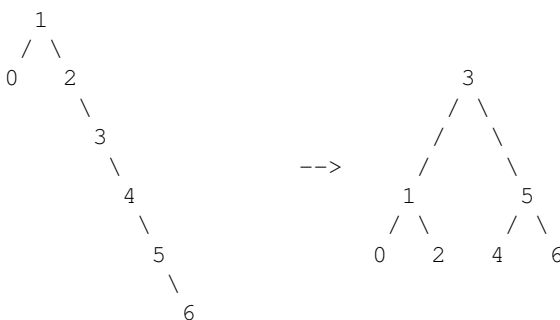
Alapműveletek bináris kereszfákkal:

- keresés
- új érték beszúrása
- érték törlése

Egyéb művelet bináris kereszfákkal:

- kiegyensúlyozás: a fa átalakítása a benne levő értékek megtartásával úgy, hogy a magassága (jóval) kisebb legyen.

Példa kiegyensúlyozásra:

Kiegyensúlyozott fa (ez egy nem túl precíz fogalom): olyan bináris fa, amelynek minden csúcsára igaz, hogy a bal részfa magasságából ugyanannyi csúcs van, mint a jobb részfa.

Részfa magassága: a részfa gyökerétől egyik leveléig menő leghosszabb úton levő csúcsok száma.

AVL-fa (precíz fogalom, a kiegyensúlyozott fák egy fajtája): olyan bináris fa, melynek minden csúcsára igaz, hogy a bal részfa magassága és a jobb részfa magassága közti különbség -1, 0 vagy +1.

Keresés bináris kereszfában: A feladat az, hogy keressünk egy olyan csúcsot a fában, ahol az adott érték szerepel. Ha több ilyen csúcs is van, akkor bármelyik jó.

A bináris fában való keresés (rekurzív) algoritmus:

1. A gyökértől indulunk.
2. Ha az aktuális csúcsban a kívánt érték szerepel, készen vagyunk.
3. Ha a bal részfa nem üres, és az aktuális csúcsban a kívánt értéknél nagyobb érték szerepel, a bal részfa gyökerével folytatjuk (a 2. lépéstől).
4. Ha a jobb részfa nem üres, és az aktuális csúcsban a kívánt értéknél kisebb érték szerepel, a jobb részfa gyökerével folytatjuk (a 2. lépéstől).
5. A keresést befejezzük, az adott érték nem található meg a fában.

Beszúrás bináris kereszfába: A feladat az, hogy szúrjunk be a fába egy új értéket úgy, hogy az továbbra is bináris kereszfa maradjon.

Látható, hogy a keresés legfeljebb annyi lépéssel áll, amennyi a fa magassága. AVL-fánál (és sok egyéb kiegyensúlyozott fánál is) egy n csúcsot tartalmazó fa magassága $O(\log n)$, tehát a keresés gyors. Szélsőséges esetben, például ha a fa csúcsainak csak jobboldali gyerekeik vannak, az egész fát be kellhet járni ($O(n)$).

A bináris fa egy csúcsát struktúraként definiáljuk:

```
struct csucs {
    int ertek;
    struct csucs *bal;
    struct csucs *jobb;
};
```

Példa a fenti bináris fa azon részfájának létrehozására, ami a 3-ból indul lefele:

```
#include <stdlib.h> /* a NULL miatt */

int main(int argc, char**argv) {
    struct csucs a, b;
    a.ertek=3;
    a.bal=NULL;
    a.jobb=&b;
    b.ertek=42;
    b.bal=NULL;
    b.jobb=NULL;
    return 0;
}
```

Célunk, hogy meg tudjuk írni a bináris kereszfába való beszúrás algoritmusát.

A bináris kereszfába való beszúrás algoritmus:

1. A gyökértől, pontosabban a gyökér kezdőcímétől indulunk.
2. Paraméterként kapjuk az aktuálisan vizsgálandó részfa gyökerének címét. (Üres fa esetén van lényeges különbség: az üres fa gyökere ugyanis NULL, az üres fa gyökerének címe pedig az a memóriaterület, ahol a NULL-t majd átírjuk másra.)
3. Ha az aktuális gyökér NULL, akkor cseréljük le a beszúrandó csúcsra: a csúcs értéke a beszúrandó érték legyen, a bal és jobb mutatók pedig NULL-ok legyenek.
4. Ha a beszúrandó érték megegyezik az aktuális gyökérben található értékkel, és az aktuális gyökérnek nincs bal gyereke, folytassuk a jobb részfával (a 3. lépéstől). (Az algoritmus e lépés nélkül is jól működne.)
5. Ha a beszúrandó érték legfeljebb akkora, mint az aktuális gyökérben található érték, akkor folytassuk a bal részfával (a 3. lépéstől).
6. Folytassuk a jobb részfával (a 3. lépéstől).

Programban:

~/info2/fabeolv.c

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

struct csucs {
    int ertek;
    struct csucs *bal;
    struct csucs *jobb;
};

/* Beszúrja a gyoker részfába az uj csúcsot levélként (és egyben NULL-t tesz
 * az uj csúcs bal és jobb mutatóiba.
 */
```

```

void beszur(struct csucs **gyoker, struct csucs *uj) {
    while (*gyoker != NULL) {
        if (uj->ertek <= (*gyoker)->ertek) {
            gyoker = &(*gyoker)->bal;
        } else {
            gyoker = &(*gyoker)->jobb;
        }
    }
    *gyoker = uj;
    uj->bal = NULL;
    uj->jobb = NULL;
}

void kirajzol(struct csucs *gyoker, int nszokoz) {
    int i;
    for (i=nszokoz; i>0; i--) putchar(' ');
    if (gyoker!=NULL) {
        printf("http://wiki.math.bme.hu%d\n"http://wiki.math.bme.hu, gyoker->ertek);
        kirajzol(gyoker->bal, nszokoz+2);
        kirajzol(gyoker->jobb, nszokoz+2);
    } else printf("http://wiki.math.bme.hu-\n"http://wiki.math.bme.hu);
}

int main(void) {
    int i, csucsoksz=0;
    struct csucs *gyoker=NULL;
    struct csucs *fa;

    printf("http://wiki.math.bme.huHány csúcsa lesz a fának? "http://wiki.math.bme.hu);
    scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu, &csucsoksz);
    fa = (struct csucs*) malloc(csucsoksz*sizeof(struct csucs));
    if(fa == NULL) {
        printf("http://wiki.math.bme.huNincs eleg memoria!"http://wiki.math.bme.hu);
        return 0;
    }
    for(i=0; i<csucsoksz; i++) {
        printf("http://wiki.math.bme.hu%d. csúcs értéke? "http://wiki.math.bme.hu, i+1);
        scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu, &fa[i].ertek);
        beszur(&gyoker, &fa[i]);
    }
    kirajzol(gyoker,1);
    return 0;
}

```

7. gyakorlat (2008-03-25, 2008-03-28)

Feladat: Egy tone üzemmódú telefonos menürendszert tervezünk, mely két kíváncsúnak kell hogy eleget tegyen.

1. egy szám felhívása után az ügyfél mindig olyan kérdéseket kap, melyekre pontosan 2 lehet?ség közül kell választania;
2. a kezd?ponttól a kívánt menüpontig való eljutáshoz szükséges gombnyomások számának várható értéke a lehet? legkisebb legyen. Ehhez az el?z? év adataiból meg is becsülték az egyes menüpontok népszerűségét.

A feladat tehát az, hogy ismerve a menüpontok számát és relatív népszerűségét, alakítsunk ki megfelelő menürendszert, és megvalósítására írjunk programot. A bemenet minden sorában a menüpontok száma és az egyes menüpontok relatív népszerűsége olvasható, például

5 2 2 1 3 12

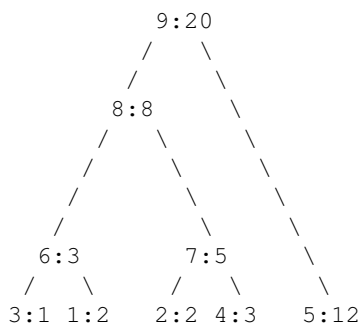
azt jelenti, hogy 5 menüpont van, melyekre annak valószínűsége, hogy egy telefonáló épp az adott menüpontot keresi, az 1. menüpont esetén $2/20$, a 2. menüpont esetén $2/20$, a 3. menüpont esetén $1/20$, a 4. menüpont esetén $3/20$ és az 5. menüpont esetén $12/20$. Feltételezhet, hogy kevesebb, mint egymillió menüpont van.

Az optimális menürendszert úgy alakítsa ki, hogy vegye fel a menüpontokat különálló csúcsként, és mindig a két legkisebb népszerűségű csúcsot kösse össze: hozzon létre egy új csúcsot, melynek bal oldali levele a legkisebb népszerűségű csúcs, jobb oldali levele pedig a második legkisebb népszerűségű csúcs. (Egyenlő népszerűség esetén a kisebb sorszámú csúcsot vegye kisebbnek.)

Az egyes menüpontokat sorszám:népszerűség párral jelölve a példabeli eloszláshoz az alábbi kezdeti gráf tartozik:

1:2 2:2 3:1 4:3 5:12

A legkisebb értékek összekötögetésével az alábbi bináris fát kapjuk:

A gráf leírja a menürendszert: az ügyfél a gyökérből (a 9 : -es csúsból) indul, mindig két lehetőség közül választ, és a megfelelő részfán megy tovább. Ha levélbe ér, eljutott a kívánt menüpontig (1 : ... 5 : valamelyike).

A megírandó program a kimenetre a gráf csúcsait írja össznépszerűség, szülő, balgyerek, jobbgyerek formátumban, nullát írva, ha az adott csúcsnak nincs szülője, bal illetve jobb gyereke. Minta kimenet:

1:2,6,0,0 2:2,7,0,0 3:1,6,0,0 4:3,7,0,0 5:12,9,0,0 6:3,8,3,1 7:5,8,2,4 8:8,9,6,7 9:20,0,8,5

A fenti kimenetben pl. a 7. helyen álló 7 : 5 , 8 , 2 , 4 azt jelenti, hogy a 7-es csúcsának össznépszerűsége 5, szülője a 8-as csúcs, balgyereke a 2-es csúcs, jobbgyereke pedig a 4-es csúcs. (Ez az ábráról is leolvasható.)

Nem kell foglalkoznia annak bizonyításával, hogy a vázolt algoritmus valóban optimális eredményt szolgáltat. (ld. http://en.wikipedia.org/wiki/Huffman_coding)

A megírandó program (~/info2/boldogugyfel.c) vázlata:

```
#include <stdio.h>

struct csucs {
    int sorszam, nepszeruseg;
    struct csucs *bal, *jobb, *szulo;
};

#define NAGYON_NAGY 2000000000
```

```

/* t[0] nemlétez? csúcs, sorszáma nulla, népszerűsége NAGYON_NAGY.
 * Azért kell kétmillió elem, mert majdnem egymillió levele és majdnem
 * egymillió bels? csúcsa lehet a fának.
 */
struct csucs t[2000000];

/* A valódi csúcsok száma (t[1] ... t[n]) */
int n;

/* a fa kiírása */
void kiir(void) {
    int i;
    for (i=1; i<=n; i++) {
        printf("http://wiki.math.bme.hu%d:%d,%d,%d,%d "http://wiki.math.bme.hu, i,
            t[i].nepszeruseg,
            (t[i].szulo == NULL) ? 0 : ... ,
            (t[i].bal == NULL) ? 0 : ... ,
            (t[i].jobb == NULL) ? 0 : ... ;
    }
    printf("http://wiki.math.bme.hu\n"http://wiki.math.bme.hu);
}

/** A szül?vel nem rendelkező csúcsok közül megkeresi a két legkisebb
 * össznépszerűség? csúcsot. A legkisebbet bp-be, a második legkisebbet
 * jp-be teszi. Egyenl?ség esetén a kisebb sorszám számít.
 */
void ket_legkisebbet_keres(struct csucs **bp, struct csucs **jp) {
    *bp=*jp=&t[0];
    for (i...) {
        ... /* ha van szül?je, kihagyjuk */
        ... /* egyébként, ha bp népszerűségénél kisebb, betesszük bp-be... */
        ... /* egyébként, ha jp népszerűségénél kisebb, betesszük jp-be */
    }
}

int main(void) {
    struct csucs *b, *j;

    /* a t[0] strázsa inicializálása */
    t[0].sorszam=0;
    t[0].nepszeruseg=NAGYON_NAGY;
    t[0].bal=t[0].jobb=t[0].szulo=NULL;

    while (1==scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu,&n)) {

        for (i...) { /* bementi népszerűségek olvasása */
            t[i].sorszam=i;
            scanf(...);
            ...
        }

        for (i...) { /* n-1 db összekötés */
            ket_legkisebbet_keres(...);
            n++;
            ...
        }

        kiir();
    }
    return 0;
}

```

A program egy lehetséges változata:

```
#include <stdio.h>

struct csucs {
    int sorszam, nepszeruseg;
    struct csucs *szulo, *bal, *jobb;
};

#define NAGYON_NAGY 2000000000

/* t[0] nemlétez? csúcs, sorszáma nulla, népszerűsége NAGYON_NAGY.
 * Azért kell kétmillió elem, mert majdnem egymillió levele és majdnem
 * egymillió bels? csúcsa lehet a fának.
 */
struct csucs t[2000000];

/* A valódi csúcsok száma n (t[1] ... t[n]) */
int n;

void kiir(void) {
    int i;
    for (i=1; i<=n; i++) { /* a fa kiírása */
        printf("http://wiki.math.bme.hu%d:%d,%d,%d,%d "http://wiki.math.bme.hu, i,
            t[i].nepszeruseg,
            (t[i].szulo == NULL) ? 0 : t[i].szulo->sorszam,
            (t[i].bal == NULL) ? 0 : t[i].bal->sorszam,
            (t[i].jobb == NULL) ? 0 : t[i].jobb->sorszam);
    }
    printf("http://wiki.math.bme.hu\n"http://wiki.math.bme.hu);
}

/* A szül?vel nem rendelkező csúcsok közül megkeresi a két legkisebb
 * Össznépszerűség? csúcsot. A legkisebbet bp-be, a második legkisebbet
 * jp-be teszi. Egyenl?ség esetén a kisebb sorszám számít.
 */
void ket_legkisebbet_keres(struct csucs **bp, struct csucs **jp) {
    int i;

    *bp = *jp = &t[0];
    for( i=1; i<n+1; i++ ) {
        if( t[i].szulo ) continue; /* ha van szül?je, kihagyjuk */
        if( t[i].nepszeruseg < (*bp)->nepszeruseg ) {
            *jp = *bp;
            *bp = &t[i];
        }
        else if( t[i].nepszeruseg < (*jp)->nepszeruseg ) {
            *jp = &t[i];
        }
    }
}

int main(void) {
    int i, m;
    struct csucs *b, *j;

    /* a t[0] strázsa inicializálása */
    t[0].sorszam = 0;
    t[0].nepszeruseg = NAGYON_NAGY;
    t[0].bal = t[0].jobb = t[0].szulo = NULL;

    while(1 == scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu,&n)) {
        m=n;
    }
}
```

```

for(i=1; i<=n; i++) { /* bementi népszerűségek olvasása */
    t[i].sorszam=i;
    scanf("http://wiki.math.bme.hu%d"http://wiki.math.bme.hu, &t[i].nepszeruseg);
    t[i].bal = t[i].jobb = t[i].szulo = NULL;
}

for(i=1; i<m; i++) { /* m-1 db összekötés */
    ket_legkisebbet_keres(&b, &j);
    n++;
    t[n].nepszeruseg = b->nepszeruseg + j->nepszeruseg;
    t[n].sorszam = n;
    t[n].szulo = NULL;
    t[n].bal = b;
    t[n].jobb = j;
    b->szulo = &t[n];
    j->szulo = &t[n];
}
kiir();
}
return 0;
}

```

7. előadás (2008-03-28)

Ami az eddigiekből kimaradt

Felsorolások (enumerátorok), az enum adattípus

enum *típusazonosító* {*felsorolás*} *változók*;

```

enum hetkoznap {hetfo, keddi, szerda, csutortok, pentek};
enum Boolean {true, false} element=false;
...
enum hetkoznap fogorvos=szerda;
fogorvos=pentek;
...
element=true;

```

Automatikusan 0-tól sorszámozódó int típusok. Az érték megválasztható:

```
enum t_vegu_szamjegyek {ot=5, hat, het};
```

típusazonosító nélküli egyszer használatos felsorolások:

```

enum {tegnap, ma, holnap} mikor=ma;
...
mikor=holnap;

```

typedef -- típus definiálása

Definiáljuk a Gauss-egészek struktúráját:

```

struct Gauss_egesz {
    int x;
    int y;
} a, b;

```

Legyen egy ilyen típusunk:

```
typedef struct Gauss_egesz GETipus;
GETipus a, b;
```

vagy összeolvasztva:

```
typedef struct Gauss_egesz {
    int x;
    int y;
} GETipus;
GETipus a, b;
```

esetszétválasztás (switch/case/default)

Az if-else csak kétfelé elágazást enged, a switch többfelé:

```
switch(ch) {
    case '0': case '1': case '2': case '3': case '4': case '5': case '6': case '7': case '8': case '9':
        printf("http://wiki.math.bme.hu/decimális"http://wiki.math.bme.hu);
        break;
    case 'a': case 'b': case 'c': case 'd': case 'e': case 'f':
        printf("http://wiki.math.bme.hu/hexadecimális"http://wiki.math.bme.hu);
        break;
    default:
        print("http://wiki.math.bme.hu/nem számjegy"http://wiki.math.bme.hu);
}
```

Feltételes kifejezés

a feltételes művelet *ternér m?velet*, azaz 3 argumentuma van.

feltétel ? kifejezés_1 : kifejezés_2

Például:

```
z = x < y ? x : y;
```

Ami a következő kóddal ekvivalens:

```
if (x < y)
    z = x;
else
    z = y;
```

Állapottér, állapotgép (automata)

Ld. Szeberényi Imre egyik vagy másik anyagában.

8. gyakorlat (2008-04-01, 2008-04-04)

Feladat: A bioháború nyitányaként az Ellenség egy szigetvilág ellen gyorslopakodású botsáskákat kíván bevetni. Minden szigetre le fognak dobni egy sáskarajt, amely egyetlen éjszaka alatt elpusztítja a sziget teljes növényvilágát. Az ökoszisztéma hamarosan összeomlik, és a bioháború az Ellenség győzelmével ér véget. A

bombázást egy repülő végzi, amely nyugatról keletre halad, majd ha végzett egy sávval, akkor egy sávval délebbre visszafelé (keletről nyugatra) repül végig, majd megint egy sávot délre lép, és újra nyugatról keletre repül. Ha olyan sziget fölét érint, ahová még nem dobott, akkor azonnal ledob egy sáskarajt. A feladat a szigetvilág térképe alapján megszámlálni a szigeteket, és meghatározni, hogy az adott szigeten belül hová kell ledobni a sáskarajt.

A szigetvilág négyzetrácsos térkép formájában van megadva. A # karakter jelöli a szárazföldet, és a . karakter a vizet. A térkép fölött a térkép W szélessége (legfeljebb 1000) és H magassága (legfeljebb 1000) áll. Két szárazföldi négyzet akkor tartozik ugyanahhoz a szigethez, ha vagy élben, vagy csúcsban érintkeznek. Példa térkép:

```
6 5
#.....
..#.#.
##...#
...#..
..#.#.
```

A programnak a repülő útját nyomon követve azt kell meghatároznia, hogy az egyes ledobásokig a bombázás kezdete óta mennyi távolságot tett meg a repülő. Például a fenti bemenetre

```
0 7 9 20
```

a válasz, mivel összesen 0 távolságot tett meg a repülő az első (1 méretű) sziget bombázásáig, összesen 7 távolságot tett meg (első 1-et dél fele, és 1-et keletről nyugatra) a második (2 méretű) sziget bombázásáig, összesen 9 távolságot tett meg a harmadik (3 méretű) sziget bombázásáig, és összesen 20 távolságot tett meg a negyedik (4 méretű) sziget bombázásáig.

A megírandó program váza (~info2/bombaz.c):

```
#include <stdio.h>

char t[1000][1000];
int w, h;

/** Elsüllyeszti t-ben az (x,y) négyzetet és a hozzá csatlakozó szigetet. */
void elsüllyeszt(int x, int y) {
    ... /* ha lementünk a térképről, vége */
    ... /* ha nem szárazföld van ott, vége */
    ... /* szárazföld átváltoztatása vízzé */
    ... /* 8 rekurzív hívás a szomszédokra */
}

int main(void) {
    int x, y, d, c;
    while (2==scanf("http://wiki.math.bme.hu%d%d"http://wiki.math.bme.hu,&w,&h)) {

        /* a térkép beolvasása */
        for (y=0;y<h;y++) {
            for (x=0;x<w;x++) {
                while ((c=getchar())!='\n') {} ... zárójelhiba van a sorban
                ...
            }
        }

        /* a bombázás */
        d=0;
        for (y=0;y<h;y++) {
            for (x=0;x<w;x++) { /* nyugatról keletre repülünk */
```

```

    ...
}
if (++y==h) ...
for (x...) { /* keletre?l nyugatra repülünk */
    ...
}
}
}
}

```

Mintamegoldás (~/info2/bombaz.c):

```

#include <stdio.h>

char t[1000][1000];
int w, h;

/* Elsüllyeszti t-ben az (x,y) négyzetet és a hozzá csatlakozó szigetet. */
void elsüllyeszt(int x, int y) {
    if (x<0 || y<0 || y>=h || x>=w) return; /* ha lementünk a térképről, vége */
    if (t[x][y]!='.') return; /* ha nem szárazföld van ott, vége */
    t[x][y]='.'; /* szárazföld átváltoztatása vízzé */

    /* 8 rekurzív hívás a szomszédokra */
    elsüllyeszt(x-1,y-1);
    elsüllyeszt(x,y-1);
    elsüllyeszt(x+1,y-1);
    elsüllyeszt(x-1,y);
    elsüllyeszt(x+1,y);
    elsüllyeszt(x-1,y+1);
    elsüllyeszt(x,y+1);
    elsüllyeszt(x+1,y+1);
}

int main(void) {
    int x, y, d, c;
    while (2==scanf("http://wiki.math.bme.hu%d%d"http://wiki.math.bme.hu,&w,&h)) {

        /* a térkép beolvasása */
        for (y=0;y<h;y++) {
            for (x=0;x<w;x++) {
                while ((c=getchar())=='\n') {}
                t[x][y]=c;
            }
        }

        /* a bombázás */
        d=0;
        for (y=0;y<h;y++) {
            for (x=0;x<w;x++) { /* nyugatról keletre repülünk */
                if (t[x][y]!='.') {
                    printf("http://wiki.math.bme.hu%d "http://wiki.math.bme.hu, d);
                    elsüllyeszt(x,y);
                }
                d++;
            }
            if (++y==h) break;
        }
        for (x=w-1;x>=0;x--) { /* keletre?l nyugatra repülünk */
            if (t[x][y]!='.') {
                printf("http://wiki.math.bme.hu%d "http://wiki.math.bme.hu, d);
                elsüllyeszt(x,y);
            }
        }
    }
}

```

```
        d++;  
    }  
    }  
    printf("http://wiki.math.bme.hu\n"http://wiki.math.bme.hu);  
}  
return 0;  
}
```